

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОХОРОНИ КОРДОНУ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

В статті надано обґрунтування структурно-функціональної моделі підготовки фахівців з охорони кордону в країнах ЄС. Розроблена модель є узагальненням моделей підготовки персоналу прикордонної поліції та інших прикордонних відомств, відображає концепцію підготовки європейських прикордонників і, на основі виявлених тенденцій підготовки фахівців цього профілю, уможливорює створення оптимального варіанту організації підготовки українських прикордонників. Автором було проведено аналіз можливості використання цього досвіду з метою його впровадження в систему професійної підготовки персоналу прикордонного відомства України.

Ключові слова: підготовка; модель; фахівці з охорони кордону; країни Європейського Союзу.

Постановка проблеми. В сучасних умовах глобалізаційно-інтеграційних процесів актуалізуються питання підвищення якості підготовки персоналу Державної прикордонної служби України (ДПСУ), що зумовлює необхідність апроксимації системи підготовки українських прикордонників до єдиних європейських стандартів підготовки фахівців цього профілю. Це передбачає вивчення закордонного досвіду підготовки прикордонників в країнах Європейського Союзу (ЄС) стосовно необхідності його впровадження в практику освітнього процесу відомчих закладів освіти ДПСУ.

Метою статті є обґрунтування структурно-функціональної моделі підготовки фахівців з охорони кордону в країнах ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості професійної підготовки прикордонників вивчали такі вчені, як: В. Мірошніченко, О. Торічний. Підготовку фахівців-прикордонників у зарубіжних країнах досліджували Т. Тронь, І. Блощинський [1]. Проте, ґрунтовного аналізу моделі підготовки фахівців з охорони кордону в країнах ЄС не існує.

Виклад основного матеріалу. З метою створення моделі підготовки прикордонників в країнах ЄС вважаємо за необхідне проаналізувати сучасні системи підготовки фахівців цього профілю.

Виявлено, що у світі існують такі типи моделей підготовки фахівців поліції (тому що більшість прикордонних відомств країн ЄС обрали формат прикордонної поліції): німецька, французька, британська і американська. Німецьку модель відрізняють: ґрунтовність базової підготовки; обов'язкове додаткове навчання перед призначенням на нову посаду. Французька модель - централізоване управління освітою в системі Міністерства Внутрішніх Справ; порівняно короткостроковий характер (загалом - 4,5 року). Для британської

моделі характерні: рання вузька спеціалізація співробітників поліції різних підрозділів і служб; децентралізований принцип координації процесу професійної підготовки. Для американської моделі властиво, що відомчі заклади освіти дають практично спрямовану підготовку, а освіту, що підтверджується дипломом, поліцейські отримують в цивільних освітніх установах. Зустрічається і симбіоз різних моделей (Хорватія, Угорщина, Туреччина та ін.) [2].

На сучасному етапі розвитку спільної європейської підготовки фахівців з охорони кордону особливого значення набувають віртуальні університети. Існує три основні моделі функціонування віртуальних університетів: бімодальна – організація, яка одночасно пропонує традиційну систему освіти та систему віртуального університету. Форми навчання єдині для студентів-очників і дистанційних студентів; дистанційна модель – організація, яка займається винятково дистанційним навчанням і не має традиційного кампусу. При цьому кожний заклад проводить власну навчальну політику і присвоює власні навчальні ступені, зберігаючи «національні» особливості; модель консорціуму – організація, що складається з декількох взаємодіючих віртуальних університетів, які можуть спільно використовувати ресурси і обладнання для надання освітніх послуг [3].

Спільна вебсистема дистанційного навчання Агенції FRONTEX на базі веб-платформи Virtual Aula, об'єднана з Мережею партнерських академій, Мережею національних координаторів та Консорціуму закладів вищої освіти в рамках Спільної європейської магістерської програми (СЕМП) зі стратегічного управління кордонами є комплексним рішенням для прикордонних відомств країн ЄС на основі бімодальної моделі.

Таким чином, зважаючи на різноманітність систем підготовки прикордонників в різних країнах ЄС та діяльності Агенції FRONTEX з її узгодження і розроблення спільних стандартів підготовки та організації мережевої взаємодії, з метою узагальнення й впровадження передового досвіду в практику підготовки персоналу вітчизняного прикордонного відомства, постає необхідність створення узагальненої моделі підготовки фахівців з охорони кордону в країнах ЄС.

Терміни «модель», «моделювання» в педагогічній науці розглядають багато дослідників, серед яких – В. Афанасьєв, І. Новік, С. Архангельський, Н. Кузьміна та інші. На думку Г. Кондрацької, модель (Modele – з фр.зразок) – це дослідження процесів і явищ за допомогою їхніх реальних (фізичних) або ідеальних моделей. Приватні показники, які входять до її складу, розглядаються як модельні характеристики [4]. Наукова модель за визначенням М. Фіцули - це представлена у смисловому плані і матеріально реалізована система, яка адекватно відображає предмет дослідження, є засобом теоретичного дослідження педагогічних явищ через уявне створення (моделювання) життєвих ситуацій; допомагає пізнати закономірність поведінки людини у різних ситуаціях [5].

Дослідниця І. Бартенева розглядає модель як специфічний об'єкт,

створений з метою одержання або зберігання інформації у формі уявного образу, опису знаковими засобами або матеріального предмета, що відображає властивості, характеристики та зв'язки об'єкта-оригінала довільної природи, які є істотними для вирішення суб'єктом (людиною) певного завдання [6].

Педагогічна модель на думку Є. Романова – це узагальнений, абстрактно-логічний образ конкретного феномену педагогічної системи, який відображає та репрезентує суттєві структурно-функціональні зв'язки об'єкта педагогічного дослідження, представлений у потрібній наочній формі й здатний дати нові знання про нього [7]. Нам імпонує точка зору Н. Ничкало, щодо створення моделі педагогічної системи на основі єдності мети, завдань, різноманітних видів діяльності, організаційних форм, критеріїв функціонування [8].

В рамках цього дослідження, педагогічна модель – це взаємопов'язана множина блоків (підсистем) зі специфічними властивостями, що інтегруються у єдність організації процесу підготовки фахівців з охорони кордону країн ЄС. Модель виконує такі функції: ілюстративну, трансляційну, пояснювальну, прогностичну і відображає підготовку європейських фахівців з охорони кордонів на основі виокремлених тенденцій. Побудована нами *узагальнена структурно-функціональна модель підготовки фахівців з охорони кордону в країнах ЄС* складається з таких блоків:

цільовий (мета, завдання та професійні вимоги, особливості професійної діяльності персоналу прикордонних відомств в країнах ЄС);

концептуальний, який поділяється на: теоретичний, методологічний та прогностично-практичний концепти;

змістовно-процесуальний (зміст, структура, етапи підготовки, методи, технології, навчально-методичне забезпечення (НМЗ), види підготовки, форми організації підготовки, інституційна складова);

діагностично-результативний (оцінювання, його види, шкали оцінок, забезпечення якості, акредитація, сертифікація, Програма оцінки інтеперабельності, результат уніфікованої підготовки фахівців).

Окремим блоком подано *тенденції підготовки фахівців з охорони кордону в країнах ЄС*. Розглянемо детальніше спроектовану модель (Рис.1).

Так, *цільовий блок* охоплює потреби і завдання прикордонних відомств країн ЄС в галузі забезпечення підготовки фахівців з охорони кордонів. *Метою* є підготовка висококваліфікованих фахівців з охорони кордону в країнах ЄС на основі уніфікованих загальноєвропейських стандартів підготовки.

Відповідно до поставленої мети, *завдання* даної моделі підготовки - формування професійної компетентності фахівців з охорони кордону країн ЄС. Процес формування відбувається в рамках уніфікованих програм підготовки та продовжується під час оперативно-службової діяльності, визначається вимогами стейкхолдерів, характерними особливостями ділянок кордону країн ЄС (наявність або відсутність морської, річкової ділянки кордону або повітряних пунктів пропуску через кордон) з одного боку, та особистими інтересами і прагненнями фахівця з охорони європейських кордонів, з іншого боку.

Також, до цільового блоку ми відносимо *вимоги до фахівців з охорони кордону в країнах ЄС*, які відповідають визначеним професійним функціям, типовим видам оперативно-службової діяльності та компетентностям професійних профілів. Ці вимоги узагальнені в окремому документі – «профілях професійних компетентностей» і відображають специфіку підготовки фахівця сфери охорони кордону, знання, навички, компетентності, які необхідні їм для успішної та ефективної професійної оперативно-службової діяльності в органах охорони кордону в країнах ЄС.

Концептуальний блок містить теоретичний, методологічний та прогностично-практичний концепти.

Теоретичний концепт складають *вихідні положення*, на основі яких здійснюється підготовка фахівців для сфери охорони кордону в країнах ЄС. Ці положення охоплюють закони та нормативні акти ЄС, Європейську рамку кваліфікацій для навчання впродовж життя (ЄРК), Національну рамку кваліфікацій (НРК), Галузеву рамку кваліфікацій сфери охорони кордону (ГРК), спільні європейські стандарти підготовки, та профілі професійних компетентностей фахівців з охорони кордонів.

Основним нормативно-правовим документом, який визначає типові функціональні обов'язки, завдання оперативно-службової діяльності та компетентності фахівців з охорони кордону в країнах ЄС є ГРК. Ця рамка була розроблена за ініціативою Агенції FRONTEx і складається з окремих документів: ГРК за професійними та освітніми (академічними) ознаками; профілей компетентностей; таблиць перехресних посилань та довідника з інтеграції фундаментальних прав у підготовку прикордонників. У цій рамці кваліфікацій визначено 5 ключових сфер професійної діяльності фахівців з охорони кордону (Загальна прикордонна підготовка; Прикордонний контроль; Транскордонні розслідування та розвідка; Здійснення нагляду, управління, лідерство; Спеціалізовані завдання з охорони кордону), які охоплюють діяльність усіх різноманітних відомств та агенцій країн ЄС з функціями охорони кордону, поділених за кваліфікаційними рівнями (з дескрипторами результатів навчання, об'єднаних у «знання», «уміння», «компетентності»).

Відповідно до Переліку професійних профілів фахівців з охорони кордону [9], визначено такі *основні типи професійної кваліфікації* фахівців з охорони кордону в країнах ЄС для проведення спільних операцій: фахівець з дебрифінгу; фахівець зі скрінінгу; фахівець-інтерв'юер; фахівець з логістики; фахівець першої лінії; фахівець другої лінії; фахівець з поглибленої перевірки документів; фахівець з охорони зеленої ділянки кордону; фахівець з управління інформацією; фахівець підтримки; фахівець з виявлення транскордонних злочинів; фахівець з виявлення викраденого автотранспорту; фахівець з питань реєстрації; кінолог; фахівець берегової охорони; координатор роботи з пресою.

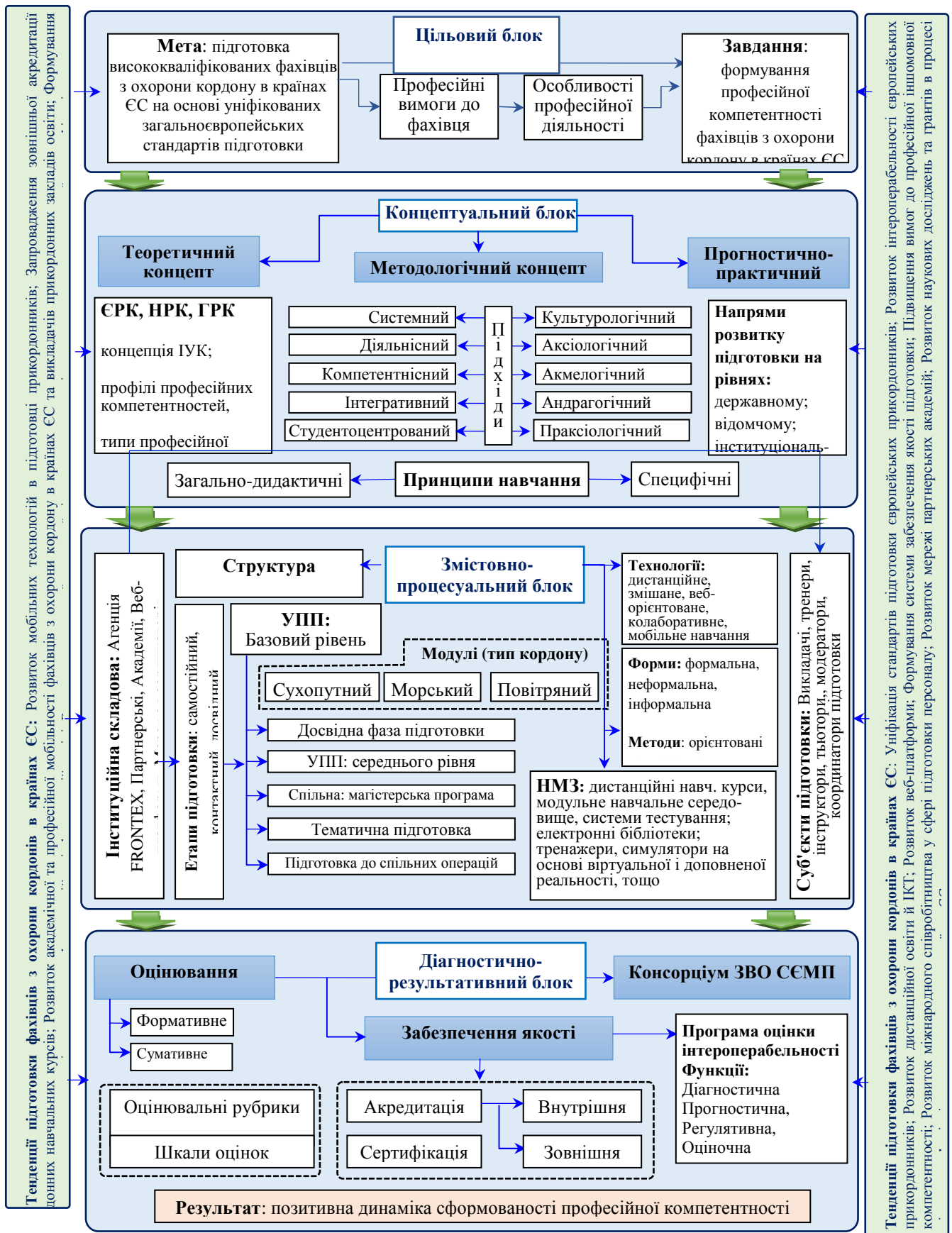

Рис. 1. Структурно-функціональна модель підготовки фахівців з охорони кордону в країнах ЄС

Підготовка прикордонників у країнах ЄС розглядається у світлі узгодження з вимогами Болонського і Копенгагенського процесу, та принципами навчання протягом усього життя, що сприяє активізації навчання у професійному секторі й уможливорює визнання результатів для різних видів навчання (формального, неформального, інформального), шляхом впровадження спільних європейських стандартів підготовки із урахуванням специфіки прикордонної діяльності та навчальної і оцінювальної стратегій Агенції FRONTEX.

Методологічний концепт містить методологічні підходи: системний, синергетичний, діяльнісний, компетентнісний, студентоцентрований, культурологічний, аксіологічний, акмеологічний, андрагогічний, праксіологічний та інтегративний.

Підготовка фахівців з охорони кордону в країнах ЄС побудована згідно *принципів навчання*, які поділяються на загально дидактичні та специфічні. До специфічних принципів навчання фахівців цього профілю віднесено такі, як: професійного спрямування; неперервності і цілісності підготовки; інформатизації; практичної орієнтованості підготовки; студентоцентризму; наступності й послідовності, зв'язку теорії з практикою; рівної значущості практичної і теоретичної складових підготовки; гнучкості, диференціації та індивідуалізації; мультикультуралізму, поєднання колективної діяльності із самостійністю студента; партнерських стосунків між студентами і викладачами, між закладом освіти і органами охорони кордону; застосування інноваційних методів і технологій.

Прогностично-практичний концепт визначає напрями розвитку підготовки фахівців з охорони кордону в країнах ЄС: концептуальний, нормативно-правовий, організаційно-педагогічний, навчально-методичний, науково-технологічний та особистісно-професійний, їх було обґрунтовано на державному, відомчому та інституціональному рівнях.

Змістовно-процесуальний блок моделі визначає особливості підготовки фахівця з охорони кордону в країнах ЄС, та містить, зміст, структуру, етапи підготовки, форми, НМЗ, освітні технології, які дають можливість реалізувати завдання.

Суб'єктами підготовки є: майбутні та діючі фахівці з охорони кордонів, науково-педагогічний склад, координатори та тьютори дистанційних навчальних курсів, слухачі курсів підвищення кваліфікації, персонал Агенції FRONTEX.

Інституційна складова охоплює національні прикордонні заклади освіти, мережу прикордонних партнерських академій, штаб-квартиру Агенції FRONTEX, спільну освітньо-інформаційну веб-платформу, мережу координаторів підготовки персоналу прикордонних відомств країн ЄС.

Відповідно до існуючої *структури* підготовки, після проходження курсу навчання за УПП базового рівня (Basic-level CCC) фахівців з охорони кордону, студент буде достатньо компетентним, щоб продовжити освіту за УПП середнього рівня (Mid-level CCC), потім – за Спільною європейською

магістерською програмою зі стратегічного управління кордонами. З цією метою УПП узгоджуються з ГРК з 4-го по 7-ий рівні, та з ЄРК. Після чого фахівець з охорони кордону може продовжувати професійний розвиток в рамках тематичної підготовки персоналу, підготовки за місцем несення служби, підготовки до спільних прикордонних операцій прикордонних відомств ЄС.

Підготовку фахівців з охорони кордону в країнах ЄС також розглядають як послідовність трьох, взаємопов'язаних етапів: етап самостійного навчання (Individual Learning Phase); етап контактного навчання (Contact Learning Phase); етап досвідного навчання (Experiential Learning Phase).

Після зарахування до лав прикордонного відомства, майбутній прикордонник починає навчання за національною програмою підготовки, яка побудована у відповідності до УПП, і після успішного завершення базової підготовки (розділу загальної прикордонної підготовки та одного або більше практичних модулів – «Повітряний кордон», «Сухопутний кордон» або «Морський кордон»), він повинен оволодіти професійною компетентністю мінімум 4-го кваліфікаційного рівня за ГРК. Відповідно до положень Болонського та Копенгагенського процесів та принципів навчання протягом життя, в уніфікованій підготовці прикордонників країн ЄС визнається неформальне навчання, шляхом впровадження *етапу досвідного навчання*, яка повинна реалізовуватися за місцем несення служби, таким чином сприяючи підготовці фахівців з охорони кордону і розвитку їх професійної компетентності відповідно до ГРК. Етап досвідного навчання за місцем несення служби починається після випуску, проте вона може бути також реалізована під час стаціонарного навчання.

Стосовно *змісту* підготовки, підготовка фахівців з охорони кордону країн ЄС нині відбувається за єдиними загальноєвропейськими уніфікованими стандартами підготовки, які передбачають впровадження єдиного підходу до процесу навчання та підготовки в усіх країнах ЄС. Такі стандарти також відповідають необхідним критеріям, коли йдеться про перехід від базової підготовки прикордонника, заснованої на принципах Копенгагенського процесу, до вищої освіти офіцера-прикордонника середньої ланки, яка базується на положеннях Болонського процесу. Зміст уніфікованої підготовки європейських прикордонників складають такі документи як: ГРК, УПП (2 рівнів), Спільна Магістерська програма, Стратегія підготовки FRONTEx, Електронні навчальні курси, тренажери, симулятори, посібники з кращими практиками.

Процес підготовки реалізується за допомогою *дисциплін та навчальних курсів*, зміст яких знаходить своє відображення у навчальних планах і програмах. Проведення щорічного аналізу потреб за участі усіх країн ЄС та країн-партнерів дозволяє розробляти й впроваджувати тільки найважливіші: базова прикордонна підготовка; інтегроване управління кордонами; кінологічна підготовка; виявлення підроблених документів; освітні технології у підготовці прикордонників; підготовка команд прикордонної і берегової охорони; програма підготовки фахівців з морської охорони; європейська спільна

магістерська програма стратегічного прикордонного менеджменту; програма підготовки у сфері фундаментальних прав людини; боротьба з торгівлею людьми; автоматизований прикордонний контроль; програма оцінки сумісності; міжвідомче співробітництво; управлінський курс для керівників підрозділів; операції з повернення; аналіз ризиків; підготовка фахівців з оцінки вимог шенгенського законодавства; підготовка експертів з ГРК; спілкування англійською для прикордонників.

Навчально-методичне забезпечення уніфікованої підготовки фахівців з охорони кордону в країнах ЄС охоплює: дистанційні навчальні курси англійською та національними мовами на відомчій веб-платформі; інтерактивні електронні навчальні методичні комплекси (на основі технологій віртуальної та доповненої реальності та технологій мобільного навчання); модульне навчальне середовище; системи управління підготовкою; системи тестування; електронні бібліотеки; технології колективної роботи.

Для ефективного залучення персоналу застосовуються такі *форми* організації підготовки як: формальна, неформальна та інформальна. Одним з головних завдань Агенції FRONTEX є створення механізму для визнання результатів навчання в умовах неформальної та інформальної підготовки, без відриву від несення служби [10].

Освітніми технологіями реалізації цих форм підготовки є технології дистанційного, змішаного, веб-орієнтованого, колаборативного, мобільного навчання.

Сучасні *методи* підготовки фахівців з охорони кордону в країнах ЄС відповідно до УПП поділяються на 3 категорії: студентоцентровані методи: аналіз випадків та ситуацій (кейс-метод), проектна робота, сюжетні та рольові ігри, обмін досвідом (взаємонавчання), акваріум, змодельована ситуація, постановка, оцінка портфоліо (портфоліо робіт), комунікативний метод. Методи навчання, орієнтовані на викладача: аудіолінгвальний метод, експертна дискусія, семінар, лекція, демонстрація. Інтерактивні методи навчання, орієнтовані на курсанта та викладача: активні дискусії (дебати), воркшопи, групові обговорення, «мозковий штурм», інтерактивна лекція, навчання на місці служби, спостереження, сортування, тьюторінг, наставництво, проблемне навчання, інтерактивна демонстрація [11]. Також, використовуються інноваційні професійно-спрямовані методи: роудшоу (Roadshow) – виїзди експертів з окремих сфер охорони кордону в прикордонні підрозділи європейських країн з демонстрацією найкращих практик, або сучасних способів підготовки документів чи контрабанди; ділова гра «Прикордонний квест» (Border Quest) - настільна гра на картах на основі кейсів та сценаріїв на основі реальних випадків як у пунктах пропуску, так і на зелених ділянках.

Діагностично-результативний блок моделі передбачає перевірку досягнення мети підготовки фахівця з охорони кордонів в країнах ЄС.

Оцінювання результатів навчання фахівців з охорони кордону базується на єдиній Стратегії оцінювання УПП і включає використання формативного і сумативного видів оцінювання. Особливої уваги під час оцінювання

відводиться фасилітації, оцінюванню колегами, активному використанню й аналізу результатів зворотного зв'язку. Шкали оцінок побудовані на основі оцінювальних рубрик (Marking Rubrics) для елімінації проблем із розумінням національних методик оцінювання. Використовуються такі оцінки: не відповідає вимогам (Failed), потребує покращення (Need to improve), компетентний (Competent), дуже добре (Very good), винятковий (Exceptional).

Система забезпечення якості уніфікованої підготовки фахівців з охорони кордону в країнах ЄС охоплює акредитацію навчальних курсів (внутрішню і зовнішню), сертифікацію тренерів, Консорціум закладів вищої освіти в рамках СЕМП, Програму оцінки інтероперабельності (ПОІ).

Відділ підготовки FRONTEX проводить ПОІ кожні 5 років з метою визначення рівня професійної компетентності фахівців з охорони кордону в країнах ЄС та країнах-партнерах та модернізації УПП відповідно до нових умов оперативно-службової діяльності на кордонах ЄС. Агенція FRONTEX проводить онлайн тестування персоналу кожного національного прикордонного відомства, що дає змогу визначити загальний рівень сформованості професійної компетентності європейських прикордонників.

Окремим блоком структурно-функціональної моделі виступають *тенденції підготовки фахівців з охорони кордону в країнах ЄС*, а саме: уніфікація стандартів підготовки європейських фахівців з охорони кордону; розвиток інтероперабельності європейських прикордонників; розвиток дистанційної освіти й ІКТ (особливо на основі технологій віртуальної і доповненої реальності), розвиток спільної прикордонної освітньо-інформаційної веб-платформи; формування загальноєвропейської системи забезпечення якості підготовки прикордонників; підвищення вимог до формування професійної іншомовної компетентності прикордонників; розвиток міжнародного співробітництва прикордонних відомств країн ЄС у сфері підготовки персоналу; розвиток мережевої взаємодії європейських прикордонних закладів освіти та розширення мережі партнерських академій; розвиток наукових досліджень та грантів в процесі підготовки фахівців з охорони кордону в країнах ЄС; розвиток мобільних технологій в підготовці прикордонників; запровадження зовнішньої акредитації прикордонних навчальних курсів; розвиток академічної та професійної мобільності фахівців з охорони кордону в країнах ЄС та викладачів прикордонних закладів освіти; формування механізму визнання результатів навчання у неформальній та інформальній освіті; розвиток методичної складової підготовки викладачів (тренерів, інструкторів) прикордонного напрямку в умовах кроскультурного середовища та забезпечення їх загальноєвропейської сертифікації.

Результатом є позитивна динаміка сформованості професійної компетентності фахівців прикордонного профілю, здатних до саморозвитку, творчості, креативного мислення та високоефективної професійної діяльності.

Висновки. Отже, розроблена структурно-функціональна модель підготовки фахівців з охорони кордону в країнах ЄС є узагальненням моделей підготовки персоналу прикордонної поліції та інших прикордонних відомств,

відображає концепцію підготовки європейських прикордонників і, на основі виявлених тенденцій підготовки фахівців цього профілю, уможливило створення оптимального варіанту організації підготовки українських прикордонників. Предметом подальших наукових розвідок вважаємо обґрунтування перспективних напрямів модернізації системи підготовки персоналу ДПСУ на основі розробленої моделі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bloschynskiy I. Enhancement of cadets' practical training at the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine named after Bohdan Khmelnytskyi. *Science and Education*. 2017. Vol. 4. pp. 5–10.

2. Асямов С. В., Миразов Д. М., Таджиев А. А., Якубов А. С. Полиция зарубежных стран: система организации и опыт профессиональной подготовки кадров: Учебное пособие. Т.: Издательство «Fan va texnologiya», 2010. — 452 с.

3. Товканець Г. Тенденції розвитку європейської вищої освіти на початку ХХІ століття. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*, 2015, Серія «Педагогіка та психологія». Випуск 1 (1). С. 28-33.

4. Кондрацька Г. Педагогічні умови формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців із фізичного виховання та спорту в умовах навчання у ВНЗ. *Фізичне виховання, спорт і культура у сучасному суспільстві*. Луцьк : 2012. № 4 (20). – С. 82

5. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. К.: Академвидав. 2010. – 456 с.

6. Бартенева І.О. Богданова І.М., Бужина І.В. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. Одеса: ПДПУ імені К.Д. Ушинського. 2002. – 344 с.

7. Романов Е. В. Теория и практика профессиональной подготовки учителя технологии и предпринимательства: Монография. Магнитогорск : МАГУ, 2001. – 245 с.

8. Ничкало Н. Г. Сучасна вища школа: психолого-педагогічний аспект : монографія. К. : ВІПОЛ, 1999. – 450 с.

9. List of Profiles of border guards and other relevant staff to be made available to the European Border and Coast Guard Teams. URL: <https://polisen.se/contentassets/ce37f1910a674fe98a8cdefc73b50f3a/mb-decision-38-2016-ebcgt-profiles.pdf>

10. Balendr, A. (2018). Current Status and Prospects for the Quality Assurance in Border Guards Training: European Experience, *Comparative Professional Pedagogy*, 8(4), 20-25. doi: <https://doi.org/10.2478/rpp-2018-0049>.

11. Common Core Curriculum for Border Guard Basic training in the European Union (CCC 2012). Warsaw, Poland: Rondo ONZ 1, 2012.

REFERENCES

1. Bloschynskiy, I. (2017). Enhancement of cadets' practical training at the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine named after Bohdan Khmelnytskyi. *Science and Education*. Vol. 4. 5–10 (in English)

2. Asiamov, S.V., Mirazov, D.M., Tadzhiyev, A. A., Yakubov, A. S. (2010). Polytsyya zarubezhnykh stran: systema orhanyzatsyy u opyt professyonalnoy podhotovky kadrov: Uchebnoe posobyе [Police of foreign countries: the system of organization and experience of professional training of personnel: manual]. Т.: Publishing house "Fan va texnologiya". - 452 p. (in Russian).

3. Tovkanets, G. (2015). Tendentsiyi rozvytku yevropeyskoyi vyshchoyi osvity na pochatku XXI stolittya [Trends in the Development of European Higher Education at the Beginning of the 21st Century]. *Scientific herald of Mukachevo State University*. Series "Pedagogy and

Psychology". Issue 1 (1). 28-33 (in Ukrainian).

4. Kondratska, G. (2012). Pedahohichni umovy formuvannya profesiyno-movlennyevoyi kul'tury maybutnikh fakhivtsiv iz fizychnoho vykhovannya ta sportu v umovakh navchannya u VNZ [Pedagogical conditions for the formation of professional language culture of future specialists in physical education and sports when studying at universities]. *Physical education, sports and culture in modern society: Sb. sciences Volyn un-ty Lutsk*, No. 4 (20). - P. 82 (in Ukrainian).

5. Fitsula, M.M. (2010). Pedahohika vyshchoyi shkoly: navch. posibnyk [Pedagogy of higher education: Manual] K.: Academic Edition. - 456 pp. (in Ukrainian).

6. Barteneva, I.O., Bogdanova, I. M., Buzhina, I.V., (2002). Pedahohika vyshchoyi shkoly: navch. posibnyk. [Pedagogy of higher education: Manual]. Odessa: KDDPU Ushinsky. - 344 pp. (in Ukrainian).

7. Romanov, E.V. (2001). Teoryya y praktyka professional'noy podgotovky uchytelya tekhnolohyy y predprynymatel'stva: Monohrafiya. [Theory and practice of vocational training of technology teacher and entrepreneurship: Monograph]. Magnitogorsk: MAGU. - 245 p. (in Russian).

8. Nychkalo, N.G. (1999). Suchasna vyshcha shkola: psykholoho-pedahohichnyy aspekt :monohrafiya. [Contemporary High School: Psychological-Pedagogical Aspect: Monograph]. K.: VIPOL. - 450 p. (in Ukrainian).

9. List of Profiles of border guards and other relevant staff to be made available to the European Border and Coast Guard Teams. Available at: <https://polisen.se/contentassets/ce37f1910a674fe98a8cdefc73b50f3a/mb-decision-38-2016-ebcgt-profiles.pdf> (in English).

10. Balendr, A. (2018). Current Status and Prospects for the Quality Assurance in Border Guards Training: European Experience, *Comparative Professional Pedagogy*, 8(4), 20-25. doi: <https://doi.org/10.2478/rpp-2018-0049>. (in English).

11. Common Core Curriculum for Border Guard Basic training in the European Union (2012). Warsaw, Poland: Rondo ONZ 1. (in English).

РЕЗЮМЕ

Андрей Балендр,
кандидат педагогических наук, доцент,
Национальная академия Государственной пограничной
службы Украины им. Богдана Хмельницкого

Структурно-функциональная модель подготовки специалистов по охране границы в странах Европейского Союза

В статье даны обоснования структурно-функциональной модели подготовки специалистов по охране границы в странах ЕС. Разработанная модель является обобщением моделей подготовки персонала пограничной полиции и других пограничных ведомств, отражает концепцию подготовки европейских пограничников и на основе выявленных тенденций подготовки специалистов этого профиля, делает возможным создание оптимального варианта организации подготовки украинских пограничников. Автором был проведен анализ возможности использования этого опыта с целью его внедрения в систему профессиональной подготовки персонала пограничного ведомства Украины.

Ключевые слова: подготовка; модель; специалисты по охране границы; страны Европейского Союза.

SUMMARY

Andrii Balendr,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
National Academy of the State Border Guard
Service of Ukraine named after Bohdan Khmelnytskyi

Structural-Functional Model for Training of Border Guards in the European Union Countries

Introduction. *The article reveals the process of creation and grounding of the structural-functional model of training of border guards in EU countries. The developed model is a generalization of the models of training of personnel of the border police and other border agencies, reflects the concept of training of European border guards and is based on the defined tendencies of training specialists of this profile.*

Purpose. *Design a pedagogical model represented as an interconnected set of blocks (subsystems) with specific properties integrated as a unity of the organization of the process of training border guards of EU countries.*

Methods. *In order to achieve the purpose of the study, the following set of methods was used: analysis of pedagogical and psychological literature, synthesis, comparison, comparative study of the concepts, trends, pedagogical observation, modelling of the border guards training.*

Results. *The model performs the following functions: illustrative, translational, explanatory and predictive and reflects the training of European border guards based on defined trends. The generalized structural and functional model of training of border guards in the EU countries, consists of the following blocks: the target (purpose, tasks and professional requirements, especially the professional functions of the personnel of the border authorities in the EU countries); conceptual, which is divided into: theoretical, methodological and prognostic-practical concepts; content-procedural (content, structure, stages of training, methods, technology, teaching and methodological support, types of training, forms of training organization, institutional component); diagnostic and productive (evaluation, its types, scale of assessments, quality assurance, accreditation, certification, Interoperability assessment program, the result of unified training of border guards in EU countries). A separate block contains the tendencies of training of border guards in EU countries.*

Originality. *For the first time was created and grounded a structural-functional model for training of border guards in the European Union countries.*

Conclusion. *The author analyzed the possibility of creating a structural-functional model for training of border guards and using this experience for the purpose of its introduction into the system of professional training of personnel of the Ukrainian border authorities.*

Key words: *training; model; border guards; countries of the European Union.*